

መጽሐፈ ዳንኤል - መቶ ሰማንያ

የሮማ፣ የመቃብያን፣ እና የዘመናዊ ዘመን ትንቢታዊ መገናኛ፣ በዳንኤል ራእዮች ውስጥ የተደረገ ጥናት

Jeff Pippenger
2024-04-10

ኡርያስ ስሚዝ፣ “ሮም ከእግዚአብሔር ሕዝብ ከሆኑት አይሁድ ጋር በቃል ኪዳን በመገናኘት በክ.ዓ. 162 ተቀላቀለች” ብሎ ዳፈ። አብዛኞቹ ዘመናዊ የታሪክ ጸሐፊዎች ቀኑን ክ.ዓ. 161 እንደሆነ ያመለክታሉ፣ ስሚዝም በዚያው መጽሐፍ ውስጥ ክ.ዓ. 161ን ሁለት ጊዜ ይጠቅሳል። የእኔ ግምት ይህ ወደ ክ.ዓ. 162 የተደረገው ማመልከቻ የሕትመት ስህተት ነው የሚል ነው።

“በ23ኛና 24ኛ ቁጥሮች ከአይሁድና ከሮማውያን መካከል በክ.ዓ. 161 የተደረገውን ቃል ኪዳን አልፈን፣ ሮማ ዓለም አቀፍ ግዛትን ያገኘችበት ዘመን ድረስ እንወሰዳለን።” ዩርያስ ስሚዝ፣ Daniel and the Revelation, 273.

ከኢየሱስ መውለድ በፊት 217 ዓመት በአንቲዮክስ ሦስተኛው ታላቁ የተመራው የሴሌውቂድ መንግሥት እና በንጉሥ ጳሎሜዎስ አራተኛ ፊሎፓቶር የተመራው የግብፅ የጳሎሜዎስ መንግሥት መካከል የተካሄደውን የራፊያ ጦርነት ድልና የዚያን በኋላ የሆነውን ሁኔታ አንቀጾች አሥራ አንድና አሥራ ሁለት ይገልጻሉ።

ከዚህ አሥራ ሰባት ዓመት በኋላ፣ በ200 ዓ.ዓ. የተከሰተው የፓኒየም ውጊያ እንደገና በሰሎሲድ መንግሥትና በጳሌሜያዊው መንግሥት መካከል ነበር።

የማካቢያን አመፅ በክ.በ. 167 ዓመት የጀመረ ሲሆን፣ ይህም የሰሎክያውያን መንግሥት የአይሁድን ሃይማኖታዊ ሥርዓቶች ለመግታትና የግሪክ ባህልን ለመጫን በወሰደው ሙከራ ላይ የተነሣ የአይሁድ አመፅ ነበር።

በሐኑካ ጊዜ የሚከበረውን ታሪካዊ ክስተት የሚያመለክተው በኢየሩሳሌም ያለው የሁለተኛው ቤተ መቅደስ ዳግም መቀደስ፣ ከቁጥር ሃያ ሦስት ያለው “ቃል ኪዳን” በፊት ሦስት ዓመት ማለትም በ164 ዓ.ዓ. ተከናወነ። ይህ ክስተት የተከተለው፣ ቤተ መቅደሱን ካረከሰ እና የአይሁድን ሃይማኖታዊ ልማዶች ከለከለ ክፉ ዝና የነበረው አንጾክዮስ አራተኛ ኤጲፋኔስ በሚመራው የሴሌውቅያን ንጉሥ ግዛት ኃይሎች ላይ መቃብያን ያካሄዱትን የተሳካ ወታደራዊ ዘመቻ ነበር። አንጾክዮስ አራተኛ ኤጲፋኔስ በሐኑካ የሚታሰበው ድል ከተገኘ ጥቂት ጊዜ በኋላ ሞተ፤ ይህም ከዚያ ነጥብ ጀምሮ በታሪክ ውስጥ የሶርያ ኃይል መውረድን ያመለክታል።

በክ.ዓ. 200 ዓመት፣ (ይህም ደግሞ የፓኒየም ጦርነት ዘመን ነበር) ሮማ ለመጀመሪያ ጊዜ ራሷን በዳንኤል ምዕራፍ አሥራ አንድ ትንቢታዊ ታሪክ ውስጥ አስገባች። ራእዩን የሚያቆም ምልክት በዚያ አለ። በዚያ ታሪክ ውስጥ ያለው ዓላማ ያለው ተጽዕኖ የኤልዛቤልን ሥራ ይለያል፤ እርስዎም ከመድረኩ በስተጀርባ ገመድ የምትጎትት ቤተ ክርስቲያን ምልክት ናት። ባልዋ አክላብ ነቢያቶቿ በኤልያስ ሲገደሉ በተመለከተ ጊዜ፣ ኤልዛቤል በሰማርያ ቤቷ ነበረች። ሄሮድያም ልጅዋ ሰሎሜ ሄሮድስን ባሳበደችበት በሄሮድስ የልደት ግብዣ ላይ አልነበረችም። በአሜሪካ ዩናይትድ ስቴትስ ታሪክ ውስጥ፣ በጢሮስ ጋለሞታ የተወከለው ጳጳስነት እስከ ምሳሌያዊው ሰባ ዓመታት ፍጻሜ ድረስ የተረሳ ይሆናል። ከዚያም የማታላያዋን መዝሙሮች ለምድር ነገሥታት መዘመር ትጀምራለች። የክ.ዓ. 200 ዓመት በቁጥር አሥራ ስድስት እንደ ተወከለው፣ በመጨረሻዎቹ ቀናት እርስዎ ለነገሥታት በግልጽ ዘፈኖቿን መዘመር የምትጀምርበትን ጊዜ፣ በቅርቡ ከሚመጣው የእሑድ ሕግ በፊት ይወክላል።

ከክ.ዓ. 161 እስከ 158 ድረስ ካለው የአይሁድ "ሊግ" በፊት፣ ማካቤያውያን ቤተ መቅደሱን እንደ ገና ቀደሱ፣ ይህም በክ.ዓ. 164 በሐኑካ እንደ መታሰቢያ ይከበራል። ከዚያም ከሦስት ዓመት በኋላ፣ ከሶርያውያን ጋር በቀጣይነት በሚካሄድ ትግል ውስጥ ሳሉ፣ ማካቤያውያን አይሁድ ድጋፍ ለማግኘት ወደ ሮም ቀረቡ። በዚያን ጊዜ ከሮም ጋር የተመሠረተው "ሊግ" ለእግዚአብሔር የመጨረሻ ዘመን የትንቢት ተማሪዎች ትንቢታዊ ፈተና ይሆናል።

ታሪክ "ቃል ኪዳን" የተደረገበት ነጥብ እንደ 161 ዓ.ዓ. ያስረዳል፤ ነገር ግን አቅኚዎቹ ያን ታሪክ እንደ 158 ዓ.ዓ. ይለዩታል። ሚሊር ትክክል ነበርን፣ ወይስ ዘመናዊ ታሪክ ጸሐፊዎች ትክክል ናቸው? ሚሊር ስድስት መቶ ስልሳ ስድስት ዓመታትን (666) በ158 ዓ.ዓ. ላይ ጨምሮ፣ "የዘወትሩ" የተወገደበት 508 ዓመት ላይ ደረሰ። ምንም ያህል ብትፈልጉ፣ 158 ዓ.ዓ. እንደ አይሁድና ሮማውያን መካከል የተደረገው ቃል ኪዳን የሚደግፍ ታሪካዊ ማስረጃ ማግኘት፣ ካልሆነ ፈጽሞ የማይቻል ባይሆንም፣ እጅግ አስቸጋሪ ይሆናል።

ቁጥር አስራ ስድስት የእሑድ ሕግ ነው፤ ነገር ግን ከዚያ በፊት ሮም በክ.ዓ. 200 ዓመት ራእዩን ለመመስረት ወደ ታሪክ ይገባል። የመቃብያን ዓመፅ በክ.ዓ. 167 በሞዴይን ተጀመረ፣ በኋላም በክ.ዓ. 164 ቤተ መቅደሱን እንደገና ቀደሱ። ከዚያም ከክ.ዓ. 161 እስከ 158 ድረስ አይሁድ ከሮማውያን ኃይል ጋር ወደ ቃል ኪዳን ገቡ። ከክ.ዓ. 161 እስከ 158 ያለው ጊዜ የ"ቃል ኪዳን" ለማቋቋም ያስፈለገ የጊዜ ዘመንን ይወክላል። ይህ ግንዛቤ "ቃል ኪዳን" ከታሪክ ጸሐፊዎች ምስክርነት ጋር በተስማማ ሁኔታ ይለይታል፤ እንዲሁም በጌታ እጅ የተመራውን እና ሊለወጥ የማይገባውን ሰንጠረዥ ጋርም ይስማማል።

ታሪካዊ ምንጮች እንደሚያሳውቁን፣ በክ. በ. ዘ. ሁለተኛው ክፍለ ዘመን እንደ ይሁዳና ሮም ያሉ ጥንታዊ ሕዝቦች መካከል ስምምነቶችን የመደራደር ሂደት እንደ ተመለከተው የተለያዩ ሁኔታዎች፣ የዲፕሎማሲ ሥርዓቶች፣ እና የኃይል ግንኙነቶች መሠረት ይለያይ ነበር። በአብዛኛው፣ ሂደቱ አንዱ ወገን ከሌላው ጋር ስምምነት ወይም ቃል ኪዳን ለመመስረት ፍላጎቱን በመግለጽ ይጀምር ነበር። በይሁዳና በሮም ጉዳይ፣ ይሁዳ ከሮም ጋር መደበኛ ቃል ኪዳን ለማቅረብ ግንኙነቱን ጀመረች።

ሐሳቡን ለማስተላለፍና ድርድሩን ለመጀመር ዲፕሎማሲያዊ መንገዶች በጥቅም ላይ ይውሉ ነበር። ይህም ከመሪዎቹ ወይም ከወኪሎቹ ጋር ለመገናኘት ወደ ሮም አምባሳደሮችን ወይም መልእክተኞችን መላክን መካተት ያስፈልገው ነበር። ድርድሩ ከተጀመረ በኋላ ሁለቱም ወገኖች የቀረበውን የኪዳን ውሎች ይወያዩ ነበር። ይህም ተከታታይ ስብሰባዎችን፣ ዲፕሎማሲያዊ መልእክቶችን መለዋወጥን፣ እንዲሁም ውይይቶችን ለማቀላጠፍ የመካከለኛ ወይም የአስታራቂ አካላት ተሳትፎን ሊያካትት ይችላል ነበር። በድርድሩ ወቅት እያንዳንዱ ወገን ሌላው ያቀረበውን ውሎች ይመለከት ነበር፣ እንዲሁም ተቃራኒ ሐሳቦችን ሊያቀርብ ወይም በአንዳንድ ውሎች ላይ ማሻሻያ ሊጠይቅ ይችላል ነበር። ይህ ሂደት ጥንቃቄ የተሞላበት ምክክርን፣ ከአማካሪዎች ጋር መማከርን፣ እንዲሁም የቀረበው ኪዳን ሊያስገኘው የሚችለውን ጥቅምና ጉዳት መገምገምን ሊያካትት ይችላል ነበር።

ሁለቱ ወገኖች በስምምነቱ ውሎች ላይ ስምምነት ከደረሱ፣ በሁለቱም ወገኖች የተስማሙባቸውን ውሎችና ሁኔታዎች የሚዘረዝር መደበኛ ሰነድ ይዘጋጃል። ከዚያም ስምምነቱ በእያንዳንዱ ሕዝብ ተገቢ ሥልጣናት መጽደቅ ይኖርበታል። በሮም ሁኔታ ይህ በሴኔቱ ወይም በሌሎች የአስተዳደር አካላት መፅደቅን ሊያካትት ይችላል። በተመሳሳይም፣ በይሁዳ ውስጥ ስምምነቱ ምናልባት በመሪዎቹ ወይም በአስተዳደር ምክር ቤቷ መጽደቅ ይጠይቃል። አንዴ ከጸደቀ በኋላ ስምምነቱ ተግባራዊ ይደረጋል፣ እናም ሁለቱም ወገኖች ውሎችን እንዲጠብቁ ይጠበቃሉ። ይህም የተለያዩ የትብብር ዓይነቶችን፣ የጋራ መከላከያ ስምምነቶችን፣ የንግድ ግንኙነቶችን፣ ወይም በስምምነቱ የተመለከቱ ሌሎች የዲፕሎማሲ ተሳትፎ መልክዎችን ሊያካትት ይችላል።

በክርስቶስ በፊት ሁለተኛው ክፍለ ዘመን፣ ከይሁዳ (በምሥራቃዊ ሜዲትራኒያን ክልል የምትገኝ) ወደ ሮም (በመካከለኛው ኢጣልያ የምትገኝ) መጓዝ እጅግ አስቸጋሪና ጊዜ የሚወስድ ጉዞ ይሆን ነበር፣ በተለይም

የጥንት ዘመን የመጓጓዣ ዘዴዎች ውስንነት ሲታሰብ። በይሁዳና በሮም መካከል ያለው ርቀት እንደተወሰነው የጉዞ መንገድ በመሠረት በግምት 1,500 እስከ 2,000 ኪሎ ሜትር (930 እስከ 1,240 ማይል) ያህል ነው። በጥንት ዘመን የባሕር ጉዞ ከየብስ ጉዞ ይልቅ ብዙ ጊዜ ፈጣንና ውጤታማ ነበር፤ ነገር ግን የባሕር ጉዞ በሚነፍሱት ነፋሳት ተጽዕኖ ሥር ይገኝ ነበር። ከይሁዳ ያለ ወደብ እስከ ኢጣልያ ወደብ (እንደ አስቲያ፣ የሮም ወደብ) በመርከብ መጓዣ፣ እንደ የነፋስ ሁኔታ፣ የባሕር ሞገድ አቅጣጫ፣ እና ጥቅም ላይ የዋለው የመርከብ ዓይነት ባሉ ነገሮች ላይ ተመስርቶ ብዙ ሳምንታት ሊወስድ ይችል ነበር።

ከይሁዳ ወደ ሮም በየብስ መጓዣ ይበልጥ ዝግ እና እጅግ አድካሚ ይሆን ነበር። ተጓዥኞች ተራሮችን፣ ሸለቆዎችን እና ወንዞችን ጨምሮ በተለያዩ ዓይነት መልክ ምድሮች መካከል መንገዳቸውን መፈለግ ይኖርባቸው ነበር፤ እንዲሁም እንደ ወንበዴዎች እና ጠላት ተቆጣጣሪ ግዛቶች ያሉ መሰናክሎችን መቋቋም ይጠበቅባቸው ነበር። በእግር ወይም በፈረስ የሚጎተት ሰረገላ መጓዣ ብዙ ወራት ሊወስድ እንደሚችል ይገመታል። የጉዞው ጊዜ እንደ መንገዶች ሁኔታ፣ የማረፊያ ስፍራዎችና የዕረፍት መቆሚያዎች አቅርቦት፣ እንዲሁም በመንገድ ላይ ለማረፍና አቅርቦትን እንደገና ለማሟላት ባለው አስፈላጊነት ያሉ ነገሮች ተጽዕኖ ያሳድሩበት ነበር።

መቃብያውያን የነበሩት አይሁድ ከሮም ጋር ቃል ኪዳን ለማድረግ በፈለጉ ጊዜ፣ ወደ ሮም መልእክተኞችን መላክ እንደነበረባቸው ይታያል። እነዚያ መልእክተኞች በሮማውያን ሥልጣናት ዘንድ ከተቀበሉ በኋላ፣ የድርድር ጊዜ መኖሩ የማይቀር ነበር። ትክክለኛ መዝገብ ስለማይገኝ በታሪካዊ ግምት መሠረት፣ አንድ ስምምነት በመደበኛ ሁኔታ ከተፈጸመ በኋላ፣ ለማጽደቅ ወደ ይሁዳ መመለስ ያስፈልገው ነበር፤ ከዚያም ምናልባት የአይሁድ ተቀባይነትን ለማረጋገጥ እንደገና ወደ ሮም መመለስ ያስፈልገው ነበር። በዚያ ዘመን የአንድ ቃል ኪዳን መመሥረት ሂደት በአንድ ዓመት ውስጥ ተፈጽሞ ነበር ብሎ ማመን እጅግ አስቸጋሪ ነው፤ ስለዚህ “ቃል ኪዳን” ከ161 ዓ.ዓ. በፊት እስከ 158 ዓ.ዓ. በፊት ድረስ የሚዘልቅ ሂደትን እንደሚወክል የሚለው ግንዛቤ፣ ወደ ቁጥር አሥራ ስድስት የእሁድ ሕግ የሚያመራውን ታሪክ የሚለዩ ሌሎች የትንቢት መስመሮች ጋር ይጣጣማል።

“ኪዳን” በሚባል የታሪክ ጸሐፊት ሁሉ በማቃቤያን አይሁድ እንደተጀመረ የሚስማሙበት ነገር፣ በይሁዳ በ161 ዓ.ዓ. ተጀመረ። ዓለማውም አይሁድ ከ167 ዓ.ዓ. ጀምሮ አመፀቸው ከተነሣ ወዲህ ሲታገሉአቸው ከነበሩት ሰርያውያን ላይ ድጋፍ ማግኘት ይፈልጉ ስለነበር ነው። ይህ አመፀ የተነሣው በአይሁድ ካህን በነበረው ማታትያስና በአምስቱ ልጆቹ፣ በተለይም በይሁዳ መቃቢ፣ በሰሎሞን ገዥ በአንቲዮክስ አራተኛ ኤጲፋንስ የተጨኑትን የሄሊናዊነት ፖሊሲዎች ለመቃወም ባደረጉት ጥረት ምክንያት ነበር። እነዚህ ፖሊሲዎች የአይሁድ ሃይማኖታዊ ሥርዓቶችን ለማፈን እና የግሪክ ልማዶችንና እምነቶችን በግድ እንዲቀበሉ ለማድረግ የተደረጉ ሙከራዎችን ያካትቱ ነበር።

ለዐመፁ መነሻ ምክንያት የሆነው በሞዴይን መንደር የተከሰተ አንድ ክስተት ነበር፤ በዚያም ማጣትያስ ለአንድ የግሪክ አምላክ መሥዋዕት እንዲያቀርብ የተሰጠውን አዋጅ ለመፈጸም ፈቃደኛ አልሆነም። “ሞዴይን” የሚለው ስም “ማሳወቅ” ወይም “መቃወም” ማለት ከሚያመለክተው ከዕብራይስጥ ቃል “ሞዲአ” የተወሰደ ነው። በተቃውሞውም ውስጥ ማጣትያስ መሥዋዕቱን ሊያቀርብ የተዘጋጀን ከእምነቱ የሸሸ አይሁዳዊ ገደለ፤ እርሱና ልጆቹም ወደ ኮረብቶች ሸሹ። በዚህም በሴሌውሲድ ኃይሎች ላይ የደፈጣ ውጊያ ዘመቻ ጀመሩ። የማካቤያን ዐመፀ ለብዙ ዓመታት ቀጠለ፤ በዚህም ጊዜ ማካቤያኖች ከሴሌውሲዶችና ከአጋሮቻቸው ጋር በብዙ ውጊያዎች ተሳተፉ። በቁጥርና በጦር መሣሪያ እጅግ የተነሱ ቢሆኑም፣ ማካቤያኖች በርካታ አስፈላጊ ድሎችን አስመዘገቡ።

የሴላክያን ንጉሥ መንግሥት የግሪክን ሃይማኖት በአይሁድ ላይ ለመጨን እየፈለገ ነበር፤ ግሪኮችም የመጨረሻዎቹን ዘመናት ዓለም-አቀፋውያን ይወክላሉ። ሃይማኖታቸውም አሁን በዩናይትድ ስቴትስና

በዓለም ላይ በባንክ ሥርዓቱ፣ በዋናው ሚዲያ፣ በትምህርት ማዕከላት፣ እና ሕገ-ወጥ መጻጻፎችን በግድ በማስገባት ብሔራዊ ልዩነቶችን በማፍረስ በዓለም-አቀፋዊ ኃይሎች እየተጨነባለው የ“ዎክ” አስተሳሰብ ውስጥ ይገለጻል። አንቲዮኮስ ኤፕሩክስ የግሪክን ሃይማኖት በአይሁድ ላይ በግድ ሲጫን፣ ከጥረቶቹ ጋር የሚተባበሩ አይሁድ ነበሩ። መቃብያንም የግሪክን ሃይማኖት የሚቃወሙ አንድ የክህደት ወገን አይሁድን ይወክላሉ፤ ነገር ግን የግሪክን ሃይማኖት በግድ የማስፈጸምን ሥራ የሚደግፍ ሌላ የክህደት ወገን አይሁድ ደግሞ ነበር።

ቁጥር አስራ ስድስት በቅርቡ የሚመጣውን የእሱድ ሕግና፣ የዘንዶው፣ የአውሬው እና የሐሰተኛው ነቢይ ሶስትዮሽ ኅብረት ይወክላል። ያ ታሪክ በቁጥር አስራ ሦስት እስከ አስራ አምስት ይቀድማል፤ በዚያም በቁጥር አስር (1989)፣ በቁጥር አስራ አንድና አስራ ሁለት (የዩክሬን ጦርነት)፣ እና በፓኒየም ጦርነት ውስጥ የቁጥር አርባው ሦስቱ ጦርነቶች ይፈጸማሉ። የፓኒየም ጦርነት ሁለት ቀንዶች ያሉት የምድር አውሬ በግሎባሊስቶች ሃይማኖታዊና ፖለቲካዊ ፍልስፍናዎች ላይ ድል የሚቀዳጅበትን ጦርነት ይወክላል።

በዚያ ጦርነት ውስጥ የአሜሪካ የመጨረሻው ፕሬዚዳንት በቁጥር አሥራ አንድና አሥራ ሁለት ውስጥ ተወክሎ ከተገለጸው የፑቲን ድልና ከዚያ በኋላ ከመጣው መፍረስ በኋላ የተነሣውን ውጤት መቋቋም ይገባዋል። እርሱ ከሩሲያ መፍረስ የተነሣውን መዘዝ ለመፍታት ከኔቶ ወይም ከተባበሩት መንግሥታት ጋር ቃል ኪዳን ያቆማል፤ በዚያም ቃል ኪዳን ታሪክ ውስጥ በጳንዩም ጦርነት ውስጥ ከተባበሩት መንግሥታት ጋር ይጋፈጣል። የቁጥር አርባው ሦስተኛ ጦርነት እንደ ቁጥር አርባው የመጀመሪያ ጦርነት ይሆናል። ሶቪየት ኅብረት በአሜሪካ የኢኮኖሚና የወታደራዊ ኃይል ሥር እንደወደቀችው፣ የተባበሩት መንግሥታት ግሎባሊስቶችም የጎርባቸቭ ሶቪየት ኅብረትን ለማሻሻል ባደረገው ጥረት ውስጥ ቁልፍ አካል የነበረውን “ፔረስትሮይክ” እንደገና ለመድገም ይገደዳሉ፤ ምንም እንኳን በመጨረሻ እነዚህ ጥረቶች ለሶቪየት ሥርዓት መፍታት እና ለሶቪየት ኅብረት መጨረሻዋ መፍረስ አስተዋጽኦ አድርገው ነበር።

ሦስተኛው ጦርነት በመጀመሪያው ጦርነት ይተረጎማል፤ በኢኮኖሚያዊና በወታደራዊ ግፊትም ትራምፕ፣ በሬጋን የተወከለው እንደሆነ፣ የተባበሩትን መንግሥታት ወደ “perestroika” ያስገባል፤ ይህም መልሶ ማዋቀር ወይም ተሃድሶ ማለት ነው። ይህ መልሶ ማዋቀር አሥሩ ነገሥታት ሥርዓት የሆነው የተባበሩት መንግሥታት ራስ ላይ ዩናይትድ ስቴትስን ያኖራል። በዚያ ጦርነት ውስጥ ከዚያም በኋላ ጳጳሳዊ መንግሥቱ ትራምፕ በዚያን ጊዜ እየወረረው ያለውን ሥርዓት ጠባቂ እንደሆነ በመናገር ራሱን በታሪክ ውስጥ ያስገባል።

በዚያው ታሪክ ውስጥ ትራምፕ እንደ አብርሃም ሊንኮን ለመፍታት የተገደደውን ሁሉ እርሱም ለመፍታት የሚገደድበትን ውስጣዊ የእርስ በርስ ጦርነት ይጋፈጣል። ይህ የእርስ በርስ ጦርነት በአሜሪካ ውስጥ ባሉ ሁለት ተቃራኒ ክህደተኛ ወገኖች መካከል ይሆናል። አንደኛው ክፍል በሁለቱም የፖለቲካ ፓርቲዎች ውስጥ ያሉ እድገታዊ ዓለም-አቀፋውያን ሲሆኑ፣ የ“woke-ism”ን ሃይማኖትና ፍልስፍና ተቀብለው ባሉት ሰዎች የተወከለ ነው። ሌላው ክፍል (MAGA-ism) እውነተኛ ፕሮቴስታንቶች ነን ብሎ ይናገራል፤ ነገር ግን ያንን ማዕረግ በ1844 አጥተውታል።

የፕሬዚዳንቱ ወገን በMAGA-ይዘም ይወክላል፤ እናም እውነተኛውን ፕሮቴስታንትነትና ሕገ መንግሥቱን እንደሚጠብቅ በሚያስተላልፈው የተሳሳተ ድርጊት ላይ የተመሠረተ ነው። የWoke-ይዘም አቤቱታ ደግሞ የእናት ምድር ሃይማኖት፣ የኒው ኤጅ እምነት፣ እና ሕገ መንግሥቱ በመሥራች አባቶች የቆዩ አሳቦች ሳይሆን በኅብረተሰቡ ልማዶች ያሉት የአሁኑ ሁኔታዎች መሠረት እንደሚተገበር የሚያምን ነው።

ማጥታትያ (ትራምፕ) በክ.በ. 167 በሞዴይን በተጀመረው አመፅ የተወከለውን፣ በዩናይትድ ስቴትስ ውስጥ ያሉትን ዓለምአቀፋዊ-እድገታዊ ዲሞክራቶች ሙከራዎች ያበቃል። ከዚያም ትራምፕ ማካቤያውያን ቤተ መቅደሱን እንደገና የቀደሱበትን፣ በሐኪካ አከባባር የሚታሰበውን የክ.በ. 164 ታሪክ እንደገና ይደግማል። ከዚያም ከክ.በ. 161 እስከ ክ.በ. 158 በተወከለው ዘመን፣ ትራምፕ የጳጳስነትን ምስል ለማቆም

የመጨረሻውን ግፊት ይጀምራል፤ ይህም ምስል በሃይማኖታዊው ኅይል እና በፖለቲካዊው ኅይል መካከል ሕገ-ወጥ ግንኙነት መኖሩን የሚለይ ነው። በክ.በ. 158 ሊግ ይተገበራል፤ ይህም የቁጥር አሥራ ስድስት በቅርቡ የሚመጣው የእሁድ ሕግ በሥራ ላይ ሲውል ይሆናል።

ዳንኤል ምዕራፍ አሥራ አንድ መጀመሪያ ሮም በፖለቲካ እንዴት ቁጥጥር እንደምትይዝ ያስለይታል፤ ከዚያም ዳንኤል በዚያው ታሪክ ውስጥ ሮም ከእግዚአብሔር ሕዝብ ጋር እንዴት እንደምትሠራ የሚገልጽ ሐረግ በመጨመር ያንኑ ታሪክ ደግሞ ይደግማል እና ያሰፋዋል። ከቁጥር አሥራ ስድስት እስከ ቁጥር አሥራ ዘጠኝ ድረስ፣ ጣዖታዊቷ ሮም የዓለምን ቁጥጥር እንድትይዝ የነበሩበት ሦስት መሰናክሎች ተመልክተው ተቀርጸዋል። በቁጥር አሥራ ስድስት፣ ሶርያ በ65 ዓ.ዓ. በጣዖታዊቷ ሮም ተሸነፈች፤ ከዚያም በ63 ዓ.ዓ. ይሁዳ በፖምፔይ ተሸነፈች። ቁጥር አሥራ ስድስት ሮም በክቡርቱ ምድር ላይ መቆም የነበረበትን ጊዜ ይገልጻል፤ ይህንም በማድረግ በዚያው ምዕራፍ ቁጥር አርባ አንድ ያለውን የእሁድ ሕግ በምሳሌነት ያመለክታል።

እንዲህ መታወቅ አለበት፤ የሙድረር ታሪኩ በክ.በ. 63 [ከ1863 ጋር ተመሳሳይ] ተፈጸመ፤ ይህም በኢየሱሳም ውስጥ እየተካሄደ ባለ የእርስ በርስ ጦርነት መካከል ነበር። ይህም ስሚዝ እንዲህ ብሎ ጻፈ፤ “ፖምፔይ በጳንጦስ ንጉሥ በነበረው በሚትሪዳጥስ ላይ ካደረገው ዘመቻ በመመለሱ ጊዜ፣ ሁለት ተወዳዳሪዎች፣ ሂርካኖስና አርስቶቡሎስ፣ ስለ ይሁዳ አክሊል እየታገሉ ነበር።”

“ሂርካኖስ” እና “አርስቶቡሎስ” የተባሉት ስሞች ሁለቱም የግሪክ ምንጭ ያላቸው ሲሆን፣ በተለይም በሄለናዊው ዘመንና በሐስሞናውያን ሥርወ መንግሥት ወቅት ውስጥ በአይሁድ ታሪክ አውድ ውስጥ ታሪካዊ ጠቀሜታ አላቸው። “ሂርካኖስ” የሚለው ስም “ሁርካኖስ” ከተባለው የግሪክ ቃል የተወሰደ ሲሆን፣ ይህም ምናልባት በፋርስኛ “ተኩላ” ማለት ከሆነው “ሁርካን” ከተባለ ቃል የመጣ ነው። ሂርካኖስ ብዙ የሐስሞናውያን ገዥዎች የተጠሩበት ስም ነበር። “አርስቶቡሎስ” ማለት “ምርጥ አማካሪ” ወይም “ምርጥ አማክር” ማለት ነው። አርስቶቡሎስም እንዲሁ ብዙ የሐስሞናውያን ገዥዎች የተጠሩበት ሌላ ስም ነበር። “ሂርካኖስ” እና “አርስቶቡሎስ” ሁለቱም በሐስሞናውያን ዘመን ውስጥ በአይሁድ ታሪክ ጉልህ ስፍራ ካላቸው ሰዎች ጋር የተያያዙ ስሞች ናቸው። እነርሱ በይሁዳ ውስጥ በሐስሞናውያን መንግሥት አስተዳደርና መስፋፋት ረገድ አስፈላጊ ሚና የተጫወቱ ገዥዎች ነበሩ። በክርስቶስ ዘመን የሐስሞናውያን መንግሥት ትንቢታዊ ዘሮችና ወኪሎች ፈሪሳውያን ነበሩ።

ፖምፔይ ኢየሱሳምን በወረረ ጊዜ፣ ሁለት የፖለቲካ ወገኖች ሁለቱም ምንጮቻቸውን በክ.በ. 167 በሞዴይን በተወከለው የአመፅ ዘመን ድረስ ይመልሱ ነበር። ፖምፔይ በዚያ አመፅ ውስጥ ከተሳተፈ በኋላ፣ ኢየሱሳምን ለመያዝ ወሰነ፤ የአርስቶቡሎስም የፖለቲካ ወገን እርሱን ለመቋቋም ወሰነ፣ ነገር ግን የሂርካኖስ ወገን ለፖምፔይ በሮቹን ለመክፈት ወሰነ። ከዚያም ፖምፔይ በኢየሱሳም ላይ ጥቃቱን አደረገ፤ ከሶስት ወራት በኋላም ኢየሱሳም ለዘላለም በሮም ሥልጣን ሥር ገባች።

በአሥራ ዘጠነኛው ቁጥር ግብፅ፣ ሦስተኛውና የመጨረሻው እንቅፋት፣ በሮም ተወሰደ። ከዚያም በሃያኛው ቁጥር የክርስቶስ ልደት ይገለጻል፤ ዳንኤልም በዚያ ታሪክ ውስጥ ሮም ከእግዚአብሔር ሕዝብ ጋር እንዴት እንደምትገናኝ ማቅረብ ይጀምራል። በሃያ አንድና በሃያ ሁለት ቁጥሮች ክርስቶስ ተሰቀለ። በሃያ ሦስተኛው ቁጥር ደግሞ ከ161 ክርስቶስ በፊት እስከ 158 ክርስቶስ በፊት የጀመረው ቃል ኪዳን፣ መስቀሉን የሚገልጹትን ቁጥሮች በቀጥታ ተከትሎ፣ ከሃዲ አይሁድ “ከቆሰር በቀር ንጉሥ የለንም” ብለው ያወጁበት ስፍራ ሆኖ ይገለጻል። በመቃብያን የተወከለው፣ የግሪክ ሃይማኖታዊ ፍልስፍና ወረራ የተቃወመው እና በዚህም ሂደት ከሮም ጋር ያልተቀደሰ ግንኙነት የፈጠረው የከሃዲ አይሁድ መስመር፣ የእነርሱ ያልተቀደሰ ግንኙነት ፍሬ ሙሉ በሙሉ የተገለጠበትን የመስቀሉን ታሪክ የሚያመለክተውን ቁጥር ይከተላል።

ሼኪናህ ከሰባው ዓመት ምርኮ በኋላ የተሠራው ቤተ መቅደስ ውስጥ ፈጽሞ አልተመለሰችም። በሚልክያስ የተነገረው የመጨረሻው ትንቢታዊ ምስክርነት በክርስቶስ ልደት በፊት በአምስተኛው ክፍለ ዘመን አጋማሽ

አካባቢ ተሰጥቶ ነበር። መቃብያን በዓለምአቀፋዊው የግሪክ ተጽእኖ ላይ ለመቃወም ከመነሣታቸው በፊት ለመቶዎች ዓመታት የእግዚአብሔር የሚታይ ህልውና ወይም ማንኛውም ትንቢታዊ ምስክርነት አልነበረም። አመፅቸው በመጀመሪያ ጊዜ፣ ጳውሎስና ንጉሥ ያዘያን ሁለቱም የካህንነትን ሥራ ለመውሰድና በቤተ መቅደሱ መሥዋዕት ለማቅረብ በፈለጉ ጊዜ ሊፈጽሙት የሞከሩትን ያንኑ ዓመፅ ፈጸሙ።

ዮናታን አፉስ (ዮናታን መቃቤው ተብሎም የሚታወቀው)፣ የመቃቤያን አመፅ የጀመረው የማታትያስ ልጆች አንዱ ነበር፤ በሴሉኪድ አገዛዝ ላይ የተካሄደውን የአይሁድ ዓመፅ በመምራትም ከፍተኛ ሚና ተጫውቶአል። ወንድሙ ይሁዳ መቃቤው በውጊያ ከሞተ በኋላ፣ ዮናታን የመቃቤያን ኃይሎች መሪነትን ተረከበ። ከወታደራዊና ከፖለቲካዊ አመራሩ በተጨማሪ፣ ዮናታን ሊቀ ካህናትነትንም ተቀብሎ የአይሁድ ሕዝብ መንፈሳዊ መሪ ሆኖ አገልግሏል። ዮናታን በአንድነት መሪነትና ሊቀ ካህናትነትን መያዙ፣ በአይሁድ ታሪክ ውስጥ አስፈላጊ እድገት ሆኖ ተመዝግቧል፤ ምክንያቱም ይህ በሐስሞናውያን ሥርወ መንግሥት ውስጥ የፖለቲካና የሃይማኖት ሥልጣንን በአንድ ላይ አጠናክሮ አንድ አድርጎ ስለሰበሰበ ነው። አመራሩም የአይሁድን ራስ ገዝነት ለማጠናከርና በይሁዳ ውስጥ የሐስሞናውያንን አገዛዝ ለመመስረት ረድቶአል።

ቶላሚዎስ ከራፊያ ድል በኋላ ሊፈጽመው የሞከረው ያው ኃጢአት በመቃብያን ዓመፅ መጀመሪያ ላይ በፍጹም ተፈጸመ። ይህም በንጉሥ ዑዝያን ዘመን በካህናት የተቃወሙት ያው ኃጢአት ነበር፤ ነገር ግን መቃብያን የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ አገልግሎቶች ይከላከላሉ ብለው ያቀረቡት አቋም፣ የቤተ ክርስቲያንና የመንግሥት መቀላቀል የተሳሳተና ዐመፀኛ መገለጫ ነበር፤ ስለዚህም አሁን ትራምፕን በመደገፍ በባይደን ዓለምአቀፋዊ የ“woke-ism” ግስጋሴዎች ላይ ለመቃወም እየተሰበሰበ ያለውን የከሐዲ ፕሮቴስታንቲዝም ዓመፅ ያመለክታል።

መጽሐፍ ቅዱስ “ከፍሬያቸው ታውቋቸዋለችሁ” ብሎ ያስተምራል፤ በክርስቶስ ዘመን ያሉት ፈረሳውያንም ከማታትያስ ጋር የተጀመረው የሐስሞናውያን ሥርወ መንግሥት የመጨረሻ ቅሪቶች ነበሩ። ማታትያስና እርሱ የጀመረው ዓመፅ የፈረሳዊነትን ፍሬ አፍርቶ ነበር፤ “አሜሪካን እንደገና ታላቅ እናድርግ” የሚለውን ጽንሰ-ሐሳብ የሚደግፉት ክህደተኛ ፕሮቴስታንቶችም እንዲሁ ናቸው። አሜሪካ ታላቅ የነበረችው ሕገ መንግሥቱ ቤተ ክርስቲያንና መንግሥትን እርስ በርሳቸው ተለይተው እንዲኖሩ እንደሚጠብቅ በተረዳ ጊዜ ነበር፤ ነገር ግን በሐኑካ በዓል የሚታሰበውን ድል የሚወክለው የሐሰት ተአምር ጊዜ፣ የእሑድ ሕግ አውጭነት እንቅስቃሴ በግልጽ ወደ ፊት ይወጣል።

በሚቀጥለው ጽሑፍ ይህንን ጥናት እንቀጥላለን።

“እስከ አሁን ድረስ የሦስተኛው መልአክ መልእክት እውነቶችን ያቀረቡ ሰዎች ብዙ ጊዜ እንደ ብቻ የሚያስፈራሩ ሰዎች ተቆጥረዋል። በአሜሪካ አንድ ሃይማኖታዊ አለመቻቻል ቁጥጥር እንደሚያገኝ፣ ቤተ ክርስቲያንና መንግሥትም ተባብረው የእግዚአብሔርን ትእዛዝ የሚጠብቁትን ለማሳደድ እንደሚነሡ የተናገሩት ትንቢቶች መሠረት የሌላቸውና አስቂኝ ናቸው ተብለው ተወስነዋል። ይህች ምድር ከነበረችበት ሁኔታ በቀር ሌላ ሊሆን እንደማትችል—የሃይማኖት ነፃነት ጠባቂ መሆኗን—በሙሉ እምነት ተነግሯል። ነገር ግን የእሁድ አክብሮትን በሕግ ለማስገደድ የሚደረገው ጥያቄ በስፋት ሲነሣና ሲነጋገርበት፣ ለረጅም ጊዜ የተጠረጠረና ያልታመነው ክስተት እየቀረበ መሆኑ ይታያል፤ ሦስተኛውም መልእክት ከዚህ በፊት ሊያመጣው ያልቻለውን ተጽዕኖ ያመጣል።”

“በየትውልዱ እግዚአብሔር ባሪያዎቹን ኃጢአትን እንዲገሥዱ ልኪል፤ በዓለምም ሆነ በቤተ ክርስቲያን። ነገር ግን ሕዝቡ ለእነርሱ ለስላሳ ነገር እንዲነገራቸው ይሻሉ፣ ንጹሑም ያልተሸለሙ እውነት ተቀባይነት የለውም። ብዙ ተሐድሶ አራማጆች ሥራቸውን ሲጀምሩ የቤተ ክርስቲያንና የአገሩን ኃጢአት በመውቀስ ላይ ታላቅ ጥንቃቄ ለመጠቀም ወሰኑ። በንጹሕ ክርስቲያናዊ ሕይወት ምሳሌ ሕዝቡን ወደ መጽሐፍ ቅዱስ ትምህርቶች እንዲመለሱ ተስፋ አደረጉ። ነገር ግን በኤልያስ ላይ እንደ መጣ

የእግዚአብሔር መንፈስ በእነርሱ ላይ መጣ፤ የክፉ ንጉሥንና የከሃዲ ሕዝብን ኃጢአት እንዲገሥጽ እርሱን እንዳይሰራ እንዲሁ እነርሱንም አነሳሳቸው፤ የመጽሐፍ ቅዱስን ግልጽ ንግግሮች—ለማቅረብ የተንቀሳቀሱባቸውን ትምህርቶች—ከመስበክ ሊቆጠቡ አልቻሉም። እውነትንና ነፍሳትን የሚያስፈራራውን አደጋ በቅንዓት እንዲገልጹ ተገፋፉ። ጌታ የሰጣቸውን ቃል የሚመጣውን ውጤት ሳይፈሩ ተናገሩት፤ ሕዝቡም ማስጠንቀቂያውን ለመስማት ተገደዱ።”

“ስለዚህ የሦስተኛው መልእክት መልእክት ይታወቃል። ከፍተኛውን ኃይል ተሸክሞ የሚሰጥበት ጊዜ ሲደርስ፣ ጌታ ራሳቸውን ለእርሱ አገልግሎት በሚቀድሱ ሰዎች ሐሳብ እየመራ በትሑት መሣሪያዎች አማካይነት ይሠራል። ሠራተኞቹም በሥነ ጽሑፍ ተቋማት ሥልጠና ሳይሆን ከመንፈሱ ቅጠት የተነሣ ይበቃሉ። የእምነትና የጸሎት ሰዎች በቅዱስ ቅንዓት ለመውጣት ይገደዳሉ፤ እግዚአብሔር የሚሰጣቸውን ቃላት እየተናገሩ። የባቢሎን ኃጢአቶች ይገለጻሉ። የቤተ ክርስቲያን ሥርዓቶችን በመንግሥታዊ ሥልጣን በማስገደድ የሚመጡ አስፈሪ ውጤቶች፣ የመናፍስት እምነት ጥቃቶች፣ የጳጳሳዊ ኃይል ስውር ነገር ግን ፈጣን እድገት—እነዚህ ሁሉ ግልጥ ይሆናሉ። በእነዚህ ጽኑ ማስጠንቀቂያዎች ሕዝቡ ይነቃቃሉ። እጅግ ብዙ ሺህዎች እንደዚህ ያሉ ቃላት ከቶ ሳይሰሙ ነበር፤ እነርሱም ያዳምጣሉ። ባቢሎን ቤተ ክርስቲያን እንደሆነች፣ በስሕተቶቿና በኃጢአቶቿ ምክንያት፣ ከሰማይ የተላከላትን እውነት ስለ ጣላች እንደወደቀች የሚመሰክረውን ምስክርነት በድንቅ ይሰማሉ። ሕዝቡም በትጉህ ጥያቄ፣ ‘እነዚህ ነገሮች እውነት ናቸውን?’ ብሎ ወደ ቀድሞ አስተማሪዎቻቸው ሲሄድ፣ አገልጋዮቹ ሐሰት ያቀርባሉ፣ ፈሪሃቸውን ለማሳረፍና የነቃውን ሕሊና ለማጸጋገብ ለስላሳ ነገሮችን ይትንቢት ያደርጋሉ። ነገር ግን ብዙዎች በሰው ሥልጣን ብቻ ለመርካት ስለማይፈቅዱ ግልጽ ‘ጌታ እንዲህ ይላል’ ስለሚጠይቁ፣ ተወዳጁ አገልግሎት እንደ ጥንት ፈሪሳውያን ሥልጣኑ ሲጠየቅ በቁጣ ተሞልቶ መልእክቱን የሰይጣን ነው ብሎ ያወግዛል፤ ኃጢአትን የሚወዱትን ብዙ ሕዝብም እርሱን በሚያውጁት ላይ እንዲሰደቡና እንዲያሳድዷቸው ያነሣሳል።”

“ክርክሩ ወደ አዳዲስ መስኮች ሲስፋፋ እና የሕዝቡ አእምሮ ወደ እግዚአብሔር ወደተረገጠ ሕግ ሲጠራ፣ ሰይጣን ይነቃቃል። መልእክቱን የሚያጅበው ኃይል የሚቃወሙትን ብቻ የበለጠ ያሳብዳቸዋል። ካህናቱ ብርሃኑ በመንጋዎቻቸው ላይ እንዳያበራ ለመከልከል እጅግ ከሰው በላይ የሚመስል ጥረት ያደርጋሉ። በእጃቸው ባለው ሁሉ መንገድ ስለእነዚህ አስፈላጊ ጉዳዮች የሚደረገውን ውይይት ለማፈን ይጥራሉ። ቤተ ክርስቲያንም ወደ ሲቪል ሥልጣን ብርቱ ክንድ ትጠራለች፣ በዚህም ሥራ ጳጳሳውያንና ፕሮቴስታንቶች አንድ ይሆናሉ። የእሑድን አክብሮት ለማስፈጸም የሚደረገው እንቅስቃሴ የበለጠ ድፍረተኛና ውሳኔያማ ሲሆን፣ ሕጉ ትእዛዛትን በሚጠብቁት ላይ ይጠራል። በገንዘብ ቅጣትና በእስራት ያስፈራሯቸዋል፣ እንዲሁም አንዳንዶቹን ከእምነታቸው እንዲክዱ እንደ ማባባያ የተፅዕኖ ስፍራዎች፣ ሌሎችም ሽልማቶችና ጥቅሞች ይቀርቡላቸዋል። ነገር ግን ጽኑ መልሳቸው ይህ ነው፡- ‘ስሕተታችንን ከእግዚአብሔር ቃል አሳዩን’—አተርም በተመሳሳይ ሁኔታ ያቀረበው ያው ጥያቄ ነበር። በፍርድ ቤቶች ፊት የሚቀርቡት ሰዎች ለእውነት ብርቱ መከላከያ ያቀርባሉ፣ እነርሱንም ከሚሰሙት መካከል አንዳንዶች ሁሉንም የእግዚአብሔር ትእዛዛት ለመጠበቅ አቋማቸውን እንዲወስዱ ይመራሉ። እንዲሁ ብርሃን በሌላ ሁኔታ ከእነዚህ እውነቶች ምንም የማያውቁ በሺዎች ፊት ይቀርባል።” The Great Controversy, 605, 606.